

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest Donáti u. 35-45.

tárgy: alkotmányjogi panasz törvény közvetlen hatályosulása folytán bekövetkezett alaptörvényellenessége miatt

Tisztelt Alkotmánybíróság!

X, az **Y** Egyház (**székhely**) (Panaszos) képviselője, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján, a F/1. számú mellékletben csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm útján

ALKOTMÁNYJOGI PANASSZAL ÉLEK

a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (továbbiakban: Ehtv.) alaptörvényellenessége miatt.

Az indítvánnyal támadott jogszabály lényeges pontjain sérti Panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye VII. cikk (1) bekezdésében biztosított gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadságát, XV. cikk (2) bekezdésében biztosított egyenlőséghez való jogát, XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát, valamint mindezekkel összefüggésben a B. cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményeit, és sérti azokat a nemzetközi jogi kötelezettségeket, amelyek Magyarországot az Alaptörvény Q. cikke alapján kötelezik.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg az Ehtv. Alaptörvényellenességét és semmisítse meg az Ehtv. 6. § (1) bekezdésének, 7.§ (1) bekezdésének, 14-15. §-ának és 34. § (1) bekezdését, valamint az Ehtv. Mellékletét a hatályba lépésük idejére visszamenő hatállyal! Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy döntését az Abtv. 30. § (5) bekezdése alapján ésszerű időn belül hozza meg!

INDOKLÁS

I. Indítványozói jogosultság

Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján kivételesen alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az a személy vagy szervezet, akinek, illetve amelynek Alaptörvényben biztosított jogának sérelme a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be, és b) nincs a

jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

a) Az Ehtv. 34-36. § rendelkeznek kifejezetten a 2012. január 1-ig egyházként működő szervezetekről, amelyek az Ehtv. alapján a továbbiakban már nem minősülnek egyháznak. Az Ehtv. mellékletben meghatározott egyházak kivételével valamennyi, a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ltv.) alapján nyilvántartásba vett szervezet és annak vallásos célra létrejött önálló szervezete 2012. január 1-től egyesületnek minősül. E szervezetek 2012. február 29-ig nyilatkozhatnak továbbműködési szándékuk hiányáról vagy – továbbműködési szándék esetén – az egyesületre vonatkozó szabályok szerint változásbejegyzési eljárást indítanak (a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény szerint). A szervezet az egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételeket legkésőbb 2012. június 30-ig teljesítheti, ellenkező esetben, illetve a továbbműködésről szóló nemleges vagy hiányzó nyilatkozat esetén a bíróság a szervezetet a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény alkalmazásával kényszer-végelszámolási eljárás keretében jogutód nélkül megszünteti. A bírósági nyilvántartásba vett szervezet a korábbi egyház általános jogutódja, és a továbbiakban az Ehtv. III fejezetében foglaltak, a korábitól radikálisan eltérő és szigorúbb feltételek szerint kezdeményezheti az egyesület egyházként történő elismerését.

Panaszos az egyházi jogállását az Ltv. alapján a Z Bíróság ... számon meghozott végzése révén szerezte meg, azóta jogszerűen élt vele (... számon bejegyezve a bírósági nyilvántartásban). (A bejegyzésről szóló dokumentációt F/2. szám alatt mellékletben csatolom.) Az Ehtv. fenti rendelkezései Panaszos egyházi jogállását véglegesen átalakítják, egyesületté minősítik vagy véglegesen megszüntetik, illetve az egyházi jogállásnak a hatályos jogszabályi környezetben való újbóli megszerzését írják elő. Panaszos lelkiismereti szabadsághoz való jogának és az annak lényegi részét képező egyház-alapítási szabadságának sérelme, valamint polgári jogi jogállásának, jogainak és kötelezettségeinek megváltozása tehát az Ehtv. hatályba lépésével, közvetlenül következett be.

b) Magyarország Alaptörvényének átmeneti rendelkezései (2011. december 31.) 21. cikk (1) bekezdése szerint az Országgyűlés az egyházakra vonatkozó részletes szabályokat meghatározó sarkalatos törvényben megállapítja az elismert egyházakat. Az Ehtv. 14. § bekezdése szerint az Országgyűlés vallásügyekkel foglalkozó bizottsága az egyesület egyházként történő elismerésére vonatkozó törvényjavaslatot terjeszt az Országgyűlés elé, amely országgyűlési határozat formájában teszi közzé a döntését, ha a kérelmet nem támogatja, míg a kérelem támogatása esetén az egyesület az Ehtv.-nek az adott egyház bejegyzésére vonatkozó módosítása hatálybalépésének napjától minősül egyháznak (15. §). Az egyházként történő elismerésről tehát az Országgyűlés hozza meg a döntést, méghozzá a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával, hiszen az elismerés joghatása a sarkalatosnak minősülő Ehtv. módosításával állnak be. Törvénymódosítással, illetve országgyűlési határozattal

meghozott egyedi döntés ellen pedig nem áll rendelkezésre a lelkiismereti szabadsághoz való jog sérelmére szolgáló jogorvoslati eljárás.

II. A jogállamiság követelményeinek sérelme

A. “ Alaptörvény B. cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

1. Szerzett jogok elvesztése.

A szerzett jogok védelmének alkotmányos követelményét az Alkotmánybíróság a 11/1992. (III. 5.) AB határozatában mondta ki először: „A jogállam alapvető eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság – többek között – megköveteli a megszerzett jogok védelmét, [...] a múltban keletkezett, tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozását. [...] A jogbiztonság elvéből főszabályként az következik, hogy lezárt jogviszonyokat sem jogszabállyal, sem jogszabály hatályon kívül helyezésével [...] nem lehet alkotmányosan megváltoztatni. Kivétel ez alól az elv alól csak akkor engedhető meg, ha azt a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv elkerülhetetlenné teszi, és ezzel nem okoz céljához képest aránytalan sérelmet. [...] A jogviszonyok igazságtalan eredménye viszont önmagában nem érv a jogbiztonsággal szemben.” Az Ehtv. a mellékletében felsorolt egyházak kivételével minden más, korábban az Lvtv. alapján egyházként bejegyzett vallási közösséget, így Panaszost is, 2012. január 1-i hatállyal megfosztott az egyházi státusztól, és az azzal járó jogosultságoktól (lásd az I. pontot). Panaszos álláspontja szerint azonban az Ehtv. nemhogy az arányosság, de még a szükségesség követelményének sem felel meg.

a) Az Ehtv. javaslatának általános indokolásában az szerepel, hogy az Lvtv. hatálya alatt „nyilvánvaló volt, hogy az egyházalapítás rendkívül nagyvonalú feltételei lehetőséget adnak az alapjoggal történő visszaélésekre is”. Bár a törvényjavaslat előterjesztői ezt az állítást semmivel nem támasztották alá, még ha ez igaz is, akkor sem szükséges a visszaélések megakadályozásához az, hogy a megszerzett státuszuktól törvényhozási aktussal fossa meg az egyházakat a jogalkotó. Az Lvtv. ugyanis lehetővé tette azt, hogy az egyházi jogi személy törvénysértése miatt az ügyész pert indíthasson ellene. Megfelelő jogalkalmazással tehát megakadályozhatók lettek volna a visszaélések, és elérhető lett volna a jogalkotói cél. Státuszuktól megfosztani jogalanyokat csak azért, hogy ne élhessenek vissza jogaikkal, nem az egyetlen lehetséges, ám a lehető leg súlyosabb jogkorlátozás.

b) Ám ha a jogalkotó mégis úgy dönt, hogy a célt egy új törvény megalkotásával igyekszik elérni, a választott megoldás akkor is aránytalanul korlátozza a lelkiismereti szabadságot. A legkevesebb jogkorlátozással az járt volna, ha a jogalkotó az egyházak alapításának új szabályait csak a jövőre nézve állapítja meg. De még az a megoldás is arányosabb lett volna, ha a már nyilvántartásba vett egyházak számára a törvény megfelelő időt és eljárást biztosít annak igazolására, hogy megfelelnek az Ehtv. feltételeinek, és csak azon vallási közösségek egyházi jogállását szünteti meg, amelyek ennek igazolására nem képesek. Az

összes bejegyzett egyháznak egy csoportban, egyetlen törvényhozói aktussal való egyesületté lefokozása a lehető legaránytalanabb korlátozása a lelkiismereti szabadsághoz való jognak.

2. A törvény megalkotásának és hatályba lépésének körülményei.

a) Az Alkotmánybíróság 8/2003. (III. 14.) AB határozatában alkotmányos követelményként meghatározta, hogy „jogalkotásra csak a jogbiztonság alkotmányos elvének megfelelően kerülhet sor. A jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogalkotás (...) ésszerű rendben történjék (...)”. A 28/2005. (VII. 14.) AB határozat szerint alkotmányos követelmény, hogy ha a jogalkotó egy korábban hosszú ideje fennálló és működő társadalmi viszonyrendszerhez kapcsolódóan radikális változtatásokkal járó új rendszert vezet be, akkor azt úgy kell végrehajtani, hogy az érintetteknek megfelelő idő álljon rendelkezésre mind a rendszer egészének, mind a részletszabályoknak a megismerésére, megértésére és alkalmazásuk elsajátítására egyaránt. Ennek megfelelően a hatályba lépés időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon az alkalmazásra és a változások következményeire való felkészülésre. Az 51/2010. (IV. 28.) AB határozat szerint pedig az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során a felkészülési idő hiánya miatt akkor állapította meg valamely jogszabály alkotmányellenességét, ha az szerzett jogot korlátozott, ha a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg oly módon hátrított fokozott kockázatot a címzettekre, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintettek számára, illetve ha az megakadályozta a címzetteket a jogszabály alkalmazásában.

Az Ehtv. megalkotásával és hatályba lépésével kapcsolatos eljárásnak, valamint az Ehtv. tartalmi rendelkezéseinek, a lelkiismereti szabadsághoz való jog gyakorlására, és az annak lényegi részét képező szabad egyház-alapítási jogra vonatkozó jogi környezetnek a figyelembe vételével megállapítható, hogy a jogalkotó az Ehtv. megalkotásával szerzett jogokat korlátozott igazolhatatlanul, radikálisan átalakított egy 1990 óta fennálló és működő gyakorlatot, úgy, hogy az érintettek számára nem biztosított időt a megváltozott rendszer egészének, sem részletszabályainak megismerésére, megértésére és alkalmazásuk elsajátítására.

b) A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvényt, amely 2012. január 1-én lépett volna hatályba, az Alkotmánybíróság 2011. december 19-én meghozott 1279/B/2011. AB határozatával megsemmisítette. (Az ítélet csak másnap jelent meg a Magyar Közlöny 155. számában [164/2011. (XII. 20.) AB határozat], és addigra az Országgyűlés a Magyar Közlöny előző számában közölte, a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 241. §-val hatályon kívül helyezte a törvényt.) A jelenleg hatályos Ehtv. javaslata 2011. december 21-én képviselői önálló indítványként került benyújtásra, az Országgyűlés 2011. december 30-án fogadta el a törvényt, ami másnap jelent meg a Magyar Közlöny 166. számában, és 2012. január 1-én hatályba is lépett. A címzetteknek, köztük Panaszosnak, így mindössze egy napjuk, december 31., volt arra, hogy az újonnan elfogadott törvényt megismerjék, és felkészüljenek a hatálybalépésre. Ilyen határidő mellet erre nyilvánvalóan nem kerülhetett sor.

Az Ehtv. mind az egyházi státusz elismerésének anyagi feltételei, mind pedig az elismerési eljárás tekintetében radikális változtatásokat tartalmaz (6. § (1) bekezdés, 7.§ (1) bekezdés, 14-18. §§). Az egyházalapítás és a nyilvántartásba vétel feltétele az Ehtv. hatályba lépése előtt az volt, hogy azonos hitelveket valló száz természetes személy az alapítást kimondja, alapszabályát elfogadja, ügyintéző és képviseleti szerveit megválassza, és nyilatkozzon arról, hogy tevékenységük célja az Alkotmánnyal nem ellentétes és törvénybe nem ütközik. A megalapított egyházat a megyei (fővárosi) bíróság vette nyilvántartásba, amely a bejegyzést csak a fentiek elmulasztása esetén tagadhatta meg (Lvtv. 8-9. §).

c) Az Ehtv. szerint (6-7., 14-15. §§) viszont egyházként való elismerését az alapcélként vallási tevékenységet végző egyesület legalább ezer fő aláírásával a népi kezdeményezésre vonatkozó szabályok alkalmazásával az egyesület képviselőjére jogosult személy útján kezdeményezheti. Az egyesület akkor ismerhető el egyházként, ha alapcélként vallási tevékenységet végez, tanításának lényegét tartalmazó hitvallása és rítusa van, legalább százéves nemzetközi működéssel rendelkezik vagy legalább húsz éve szervezett formában, egyesületként működik Magyarországon, alapszabályát (létesítő okiratát, belső egyházi szabályát) elfogadta, ügyintéző és képviseleti szerveit megválasztotta vagy kijelölte, képviselői nyilatkoznak arról, hogy az általuk létrehozott szervezet tevékenysége nem ellentétes az Alaptörvénnyel és jogszabályba sem ütközik, valamint nem sérti más jogait és szabadságát, az egyesülettel szemben – működése során – nemzetbiztonsági kockázat nem merült fel, valamint tanai és tevékenységei nem sértik az ember testi-lelki egészséghez való jogát, az élet védelmét, az emberi méltóságot. A vallási tevékenység olyan világnézethez kapcsolódó tevékenység, amely természetfelettire irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére irányulnak, valamint az erkölcsöt és az emberi méltóságot nem sértő sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja. Az egyház (vallásfelekezet, vallási közösség) azonos hitelveket valló természetes személyekből álló, önkormányzattal rendelkező és az Országgyűlés által elismert autonóm szervezet, amely elsődlegesen vallási tevékenység gyakorlása céljából jön létre és működik.

Az Ehtv. alapján az egyházként való elismerés iránti kérelmet az Országgyűlés vallásügyekkel foglalkozó bizottságához kell benyújtani, mely az egyesület egyházként történő elismerésére vonatkozó törvényjavaslatot terjeszt az Országgyűlés elé. Ha a fenti feltételek nem állnak fenn, azt a bizottság a törvényjavaslathoz kapcsolódóan jelzi. A bizottság a vallási tevékenység, a hitvallás és rítus, illetve a legalább százéves nemzetközi vagy húszéves magyarországi működés tekintetében a Magyar Tudományos Akadémia elnökének állásfoglalását kéri. Ha az Országgyűlés a bizottság által benyújtott törvényjavaslat alapján valamely egyesület egyházként történő elismerését nem támogatja, az erről szóló döntést országgyűlési határozat formájában kell közzétenni. A közzétételtől számított egy éven belül az egyesület egyházként való elismerésére irányuló ismételt népi kezdeményezés nem indítható. Az egyesület az Ehtv-nek az adott egyház bejegyzésére vonatkozó módosítása hatálybalépésének napjától minősül egyháznak, azaz az egyházként való elismerés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatától függ.

d) Mindezek alapján megállapítható, hogy a jogalkotó az egyházalapítás jogát, a joggyakorlás anyagi és eljárási feltételeit radikálisan átalakította, ugyanakkor címzetteknek nem biztosított kellő időt nemcsak a megváltozott körülményekhez való igazodásra, de a normaszöveg megismerésére sem. Ezzel pedig megvalósította jogállamiság sérelmét. (Megjegyezzük, hogy alapvető jogok sérelmének megítélésekor nem lehet mérvadó az a lehetséges ellenérv, mely szerint a jelenleg hatályos Ehtv. megalkotás és hatályba lépése azért nem okozná a jogállamiság sérelmét, mert annak tartalmi rendelkezései lényegében megegyeznek a 2011. évi C törvény szabályozásával, és mivel az 2011. július 19-én jelent meg a Magyar Közlöny 85. számában, tervezett hatályba lépésének időpontja pedig szintúgy 2012. január 1. lett volna, az érintetteknek azóta elég idejük volt a változásra való felkészülésre a hatályba lépés előtt, és ez a felkészülési idő a lényegi azonosság okán a jelenleg hatályos Ehtv. tekintetében is fennállt. Egyrészt a két törvény nem teljesen azonos, mert mind az egyházalapítás tartalmi feltételei, mind az elismerésre vonatkozó eljárás szabályai lényeges pontokon eltérnek egymástól. Másrészt egy ilyen kiterjesztő értelmezés teljesen tartalmatlanná, bármikor kijátszhatóvá tenné a demokratikus és jogállami törvényhozásra vonatkozó, fent idézett követelményeket.)

3. A normavilágosság követelménye.

a) Az egyházként való elismerés egyik feltétele az, hogy a vallási tevékenységet végző egyesület tanai és tevékenységei nem sértik az ember testi-lelki egészséghez való jogát, az élet védelmét, az emberi méltóságot (14. § (2) bekezdés h) pont). E külön feltétel aránytalan korlátja a lelkiismereti szabadság gyakorlásának, mert olyan feltételek külön mérlegelését írja elő, amelyeket az Alaptörvénnyel és a jogszabályokkal való összhang, valamint mások jogainak és szabadságának tiszteletben tartása (Ehtv. 14. § (2) bekezdés f) pont) magában foglal. Hogyan fordulhatna elő az az eset, hogy az utóbbi eset fennáll, az előbbi viszont nem? Ugyanakkor az Ehtv. a bejegyzést kérő egyesületet csak az előbbi feltétel igazolására kötelezi, az utóbbi feltétel teljesülésének mérlegelése teljes mértékben a döntéshozásra jogosult Országgyűlés mérlegelési jogkörébe tartozik (14. § (4) bekezdés).

b) Az egyházként való elismerés feltételei között szerepel a nemzetbiztonsági kockázat hiánya (14. § (2) bekezdés g) pont). Ugyanakkor az Ehtv. kimondja, hogy az állam az egyházak irányítására, felügyeletére szervet nem működtethet és nem hozhat létre (10. § (2) bekezdés), és az egyházak autonóm működését biztosító 10. §-t rendeli alkalmazni a vallási tevékenységet végző egyesületekre is (36. § (2) bekezdés). Nem világos azonban, hogy amennyiben az egyházként való elismerést a vallási tevékenységet végző egyesület kezdeményezheti (14. § (1) bekezdés), amely fölött az állam addig sem gyakorolhatott semmilyen felügyeletet, hogyan lesz megállapítható a szóban forgó feltételnek a fennállása, azaz a nemzetbiztonsági kockázat hiánya.

B. „Alaptörvény XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

Az egyházként való elismerésnek az Etv-ben felsorolt feltételeinek teljesítése nem köti a döntéshozó Országgyűlés kezét. Az Ehtv. 15. §-a szerint az elismerés az Ehtv. (illetve az elismert egyházak listáját tartalmazó Melléklet) módosításával áll be, azaz kétharmados döntést igényel. Az elismerés iránti kérelmet nem támogatását az Országgyűlés határozat formájában teszi közzé. A magyar jog azonban sem az egyik, sem a másik döntés ellen nem ismer jogorvoslatot.

Panaszos álláspontja szerint az Országgyűlés az egyházak regisztrációjának saját hatáskörbe vonásával hatósági jogkört vindikál magának (mint ahogy hatósági jogkört gyakorolt a bíróság is, amikor az előző törvény alapján még az volt felhatalmazva a nyilvántartásba vételre). Ezt támasztja alá a közigazgatási hatósági ügyek az a meghatározása, ami a közigazgatási eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi LXC. törvény 12. § (2) bekezdés b) pontjában található: „hatósági ügy a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel és a nyilvántartásból való törlés – a fegyelmi és etikai ügyek kivételével – ha törvény valamely tevékenység végzését vagy valamely foglalkozás gyakorlását köztestületi vagy más szervezeti tagsághoz köti.” E meghatározás minden eleme illik az egyházak elismerésére vonatkozó eljárásra. Jelen esetben az Országgyűlés szuverén döntésén múlik az, hogy egy vallási tevékenységet végző egyesület elnyeri-e az egyházi státuszt. Ebből a szempontból nem a miniszter által vezetett nyilvántartásba való bejegyzés, hanem az Ehtv. módosítása a konstitutív aktus. (Ehtv. 15. és 16. §)

Ám akár hatósági ügy az egyházak elismerése, akár nem, az kétségtelen, hogy az Országgyűlés hozza meg a döntést arról, hogy a kérelmező egyesület megkapja-e az egyházi jogállást, az ahhoz tartozó jogokkal, privilégiumokkal és mentességekkel együtt, vagy sem. Ugyanakkor az Ehtv. nem rendelkezik a döntéssel szemben igénybe vehető semmilyen jogorvoslati eljárásról (nem is rendelkezhet, hiszen az autonóm jogalkotó szerv, a parlament döntésével szemben nincs is helye jogorvoslatnak). A jogorvoslat teljes hiánya azonban ellentétes az Alaptörvénnyel.

III. A lelkiismereti szabadság sérelme – „Alaptörvény VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa. (2) Az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal.”

1. *A semlegesség elvének sérelme.*

A 4/1993. (II. 12.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította: „Az államnak vallási és a lelkiismereti meggyőződésre tartozó más kérdésekben semlegesnek kell lennie. A vallásszabadsághoz való jogból az államnak az a kötelessége következik, hogy az egyéni meggyőződés szabad kialakításának lehetőségét biztosítsa.”

Az Ehtv. 6. § (1) bekezdése definiálja a vallás fogalmát. Eszerint a vallás olyan világnézet, amely „természetfelettire irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére irányulnak, valamint az erkölcsöt és az emberi méltóságot nem sértő sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja”. E szakaszban a jogalkotó önkényes tartalmi kritériumokat állapít meg arra nézve, hogy mi minősül vallásnak, és mi nem. E meghatározás ugyanis kizárja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását, mert nem minősülnek sem vallásnak, sem más meggyőződésnek a törvény erejénél fogva azok, amelyek 1. nem természetfelettire irányulnak, vagy 2. nem rendelkeznek rendszerbe foglalt hitelvekkel, vagy 3. tanai nem a valóság egészére irányulnak, vagy 4. tanai nem fogják át az ember személyiségét.

A 'vallás' fogalmának ez a meghatározása önkényesen megválasztott tartalmi ismérveken alapul, és ezáltal nem semleges az állampolgároknak a lelkiismereti kérdésekben kialakított álláspontjával kapcsolatban. Az Ehtv. tehát sérti az állam semlegességének követelményét, azt az elvet, hogy az állam nem foglalhat állást hitbéli igazságok tekintetében. Az Ehtv. nem felel meg annak a követelménynek sem, hogy az államnak a vallási közösség önértelmezésére kell hagyatkoznia abban a tekintetben, hogy a tagok valóban vallást gyakorolnak (8/1993. (II. 27.) AB határozat).

2. Az állam és az egyház szétválasztása.

„Az elválasztás elvéből az következik, [...] hogy az államnak az egyházakat egyenlőként kell kezelnie. Mivel az állam éppen azokban a tartalmi kérdésekben nem foglalhat állást, amelyek a vallást vallássá teszik, a vallásról és egyházzal csak elvont, minden vallásra vagy egyházra egyaránt alkalmazható keretszabályokat alkothat, amelyek révén ezek a semleges jogrendszerbe illeszkednek, s tartalmi kérdésekben a vallások és egyházak önértelmezésére kell hagyatkoznia. Ezért a vallásszabadságnak csakis nem-vallási, s így nem specifikus, hanem mindenkire, illetve bármely más késztetésből fakadó, de hasonló cselekvésre is érvényes korlátai lehetnek. Éppen a semleges és általános jogszabályi keretek révén az állam és egyház szétválasztása a lehető legteljesebb vallásszabadságot biztosítja.” (4/1993. (II.12.) AB határozat)

A Ehtv. az Országgyűlést hatalmazza fel arra, hogy az egyházként való elismerésről döntsön (14. § (3) bekezdés). Az elismerés kétharmados többséget igényel (15. §), ugyanakkor az egyházként való elismerés feltételei (14. §) nem kötik az Országgyűlés kezét.

Ez az elismerési eljárás a minden törvényi feltételnek megfelelő vallási tevékenységet végző egyesületek egyházként való elismerését önkényes, a parlamenti pártpolitikai erőviszonyoknak szolgáltatja ki. Kétharmados parlamenti többség birtokában szabadon dönthet az Országgyűlés Panaszos egyházként való elismerésének elutasításáról abban esetben is, ha az elismerés feltételei maradéktalanul fennállnak. Kétharmados többség hiányában az alig

egyharmados parlamenti kisebbség pedig megvétőzhatja Panaszos Országgyűlés általi elismerését ugyanabban az esetben. Panaszos egyházként való elismerése így a jövőben akár teljesen ellehetetlenülhet, mint ahogy az új vallási közösségek, rendelkezzenek bármilyen széles támogatottsággal, működjenek bármilyen régóta, képtelenek lehetnek majd egyházi jogállást kivívni maguknak. Ez az eljárás arra kényszeríti Panaszost és a többi egyházként való elismerésért folyamodó vallási közösséget, de már a vallási tevékenységet végző egyesületeket is, hogy a parlamenti pártok kegyeit, jóindulatát keressék.

Ilyen következményekkel terhesen az Ehtv. nyilvánvalóan és egyértelműen felrúgja az állam és az egyház szétválasztásának, a szekuláris államnak az elvét. A szétválasztás és a szekularizáció ugyanis azt jelenti, hogy ha az állam kiemelt státuszt biztosít az „egyháznak” a többi egyesület között, akkor az elismerés lehetősége nem alapulhat a világnézetek tartalma közti különbségekre, hanem minden világnézetnek egyforma jogi keretet kell kialakítani az egyházi státusz megszerzésére. (Lásd az V. pontot) Erre tekintettel a parlament a legkevésbé alkalmas az egyházi elismerésről való döntésre. Ugyanúgy, ahogyan a kormányzat, a végrehajtó hatalom sem alkalmas erre. Legalkalmasabbnak tehát a bíróság mutatkozik, például egy olyan eljárásban, mint amit az Lvtv. 9-13. § szabályozott.

IV. Az egyenlőség követelményének sérelme – „Alaptörvény XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

a) Az Ehtv. 6. § (1) bekezdése meghatározza, hogy mi a vallás (vallási tevékenység). Azok, akiknek közös világnézete nem felel meg a törvényi definíciónak, kénytelenek beérni azzal, hogy közösséggé csak egyesületi formában, azaz az egyháznál alacsonyabb, kevesebb jogot és szabadságot (privilegiumot) biztosító jogi státusszal rendelkező szervezetben válhatnak, azaz lelkiismereti szabadságuk gyakorlásában korlátozva vannak. A definíció diszkriminálja azokat a létező vallási közösségeket, így Panaszost is, amelyek olyan világnézet köré szerveződnek, amely nem felel meg a törvény vallás-definíciójának. (Emellett diszkriminálja mindazon állampolgárokat is, akiknek a gondolata, lelkiismerete, vallása nem igazodik e definícióhoz.)

b) Az egyházi státusz elismerésének egyes feltételei, illetve a feltételek fennállásának megkövetelése Panaszost hátrányosan különbözteti meg:

– Tanításának lényegét tartalmazó hitvallás és rítus (14. § (2) bekezdés b) pont). A korábban, a vallás definíciójánál mondottak alapján ez a feltétel diszkriminálja azokat a világnézeteket, lelkiismereti meggyőződéseket, amelyek nem rendelkeznek hitvallással és/vagy rítussal.

– Legalább százéves nemzetközi működéssel rendelkezik vagy legalább húsz éve szervezett formában, egyesületként működik Magyarországon (14. § (2) bekezdés c) pont). E feltétel alapján ki vannak zárva az egyházként való elismerésből a száz éven belül, de nem

Magyarországon, és a Magyarországon 20 éven belül alakult vallási közösségek – köztük Panaszos is.

– Az Ehtv. a mellékletében szereplő egyházak tekintetében nem írja elő az elismerés feltételeinek való megfelelést. Az elismerés feltételeit csak a későbbiekben elismerésért folyamodó vallási közösségeknek kell teljesíteniük. Továbbá azok az egyházak, amelyek még a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvényre tekintettel kérték újra-regisztrációjukat, szintén mentesülnek az elismerés egyes feltételei alól (34. § (2) bekezdés). Mindenki másnak, így Panaszosnak is azonban igazolniuk kell az elismerés feltételeinek fennállását.

V. A nemzetközi kötelezettség sérelme – „Alaptörvény Q. cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. (3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.” Az Ehtv. több ponton sérti Panaszosnak az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt, Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Egyezményben (Egyezmény) biztosított jogait és szabadságait.

1. *A tisztességes tárgyaláshoz és a hatékony jogorvoslathoz való jog.*

a) Az Egyezmény 6. cikkének 1. pontja kimondja, hogy „[m]indenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában [...]” Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) a *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas and Others v. Austria* (no. 40825/98, ítélet, 2008. július 31., 108.) ügyben leszögezte, hogy az egyházként való elismerés polgári jogi igénynek számít, így a 6. cikk védelme alá esik. Az egyházi státusz a magyar jog szerint jogi személyiséggel (Eht. 7. § (2) bekezdés) és kitüntetett jogállással jár együtt (pl. Ehtv. 10. §), aminek elismerését minden vallási tevékenységet folytató egyesület kérheti (Ehtv. 14. § (1) bekezdés). Az elismerés tehát kifejezetten az elismerésért folyamodók polgári jogi jogait és kötelezettségeit érinti. Ennek megfelelően az Ehtv., mivel az egyházként való elismerésre az Országgyűlést hatalmazza föl és nem teszi lehetővé, hogy az egyházként való elismerés tárgyában bíróság döntsön, sérti Panaszosnak az Egyezmény 6. cikkében biztosított jogát.

b) Az Egyezmény 13. cikke a hatékony jogorvoslathoz való jogot biztosítja mindazok számára, akiknek az Egyezményben biztosított jogait vagy szabadságait megsértették. Az Ehtv. azonban azzal, hogy az egyházi jogállás elismeréséről szóló döntést az Országgyűlésre bizza, lehetetlenné teszi, hogy azok, akiknek a döntéssel jogaik vagy szabadságaik sérülnek, bírósági jogorvoslattal éljenek. Nem hatékony, hanem semmilyen jogorvoslat nincs.

A jogorvoslattal kapcsolatban Panaszos azon az állásponton van, hogy az Alkotmánybírósághoz való fordulás kivételes lehetősége (Abtv. 26. § (2) bekezdés) nem

tekinthető hatékony jogorvoslatnak. Az Abtv. ugyanis a kivételes alkotmányjogi panasz elbírálására nem tartalmaz határidőt, csak a 30. § (5) bekezdés mond annyit, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszról ésszerű határidőn belül hoz döntést. Tekintettel arra, hogy az Abtv. 2012. január 1-én lépett hatályba és az Alkotmánybíróság a mai napig még nem bíralt el alkotmányjogi panaszt az új szabályok alapján, semmilyen támpont nem szolgál annak eldöntésére nézve, hogy az eljárás valóban hatékonynak minősül-e a jogsérelem orvoslása tekintetében.

2. A gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való egyenlő jog.

Az Egyezmény 9. cikke így szól: „1. Mindenkinek joga van a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát. 2. A vallás vagy meggyőződés kifejezésre juttatásának szabadságát csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, közegészség vagy az erkölcsök, illetőleg mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesek.” Az Egyezmény 14. cikke szerint pedig „[a] jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

a) Az EJEB a vallásszabadsághoz való jog lényegi elemének tekinti azt, hogy a vallásos meggyőződés kifejezése nem csak egyénileg, hanem másokkal együtt is megvalósuljon, ezért a vallásos közösségekkel szembeni állami beavatkozást az Egyezménynek az egyesülési jogot biztosító 11. cikkével összhangban értelmezi (*The Moscow Branch of The Salvation Army v. Russia*, no. 72881/01, ítélet, 2006. október 5., 58.; *Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas and Others v. Austria*, no. 40825/98, ítélet, 2008. július 31., 61.). Habár az Ehtv. 34. § (1) bekezdése szerint a törvény mellékletében meghatározott egyházakon kívül minden vallási közösségek egyesületnek minősül (2012. január 1-től a törvény erejénél fogva egyesületté válik), továbbá az Ehtv. 14. § (1) bekezdése szerint az egyházként való elismerésre irányuló eljárást nem bármely, hanem csak az alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületek kezdeményezhetik, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Ectv.) nem tartalmaz külön rendelkezést a vallási tevékenységet végző egyesületekről.

A vallásos meggyőződés együttes kifejezésre juttatása ráadásul nemcsak azt a követelményt foglalja magába, hogy az államnak biztosítania kell az egyesületi jogállást, hanem azt is, hogy amennyiben az egyházi státuszhoz kivételes jogosultságokat és mentességeket rendel annak érdekében, hogy segítse a vallási közösségeket céljaik megvalósításában (lásd IV. c) pont), úgy a státusz megszerzését az államnak méltányos feltételek mellett kell lehetővé tennie minden vallási közösség számára, és az elismerés feltételeit nem alkalmazhatja diszkriminatív

módon (*Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas and Others v. Austria*, no. 40825/98, ítélet, 2008. július 31., 92.).

Az EJEB több ítéletében is megerősítette, hogy a semlegesség és pártatlanság követelménye az állam jogalkotó hatalmával szemben a vallásszabadsághoz való jog lényegi magvát képezi (*Metropolitan Church of Bessarabia and Others v. Moldova*, no. 45701/99, ítélet, 2001. december 13., 116.; *The Moscow Branch of The Salvation Army v. Russia*, no. 72881/01, ítélet, 2006. október 5., 58.). Anélkül ugyanis nem lehetséges a pluralizmus, a demokrácia megfelelő működése, a konfliktusok diszkurzív, erőszakmentes feloldása. A semlegesség és pártatlanság követelménye elsősorban a vallási meggyőzések értékelésének a tilalmát jelenti.

Az Ehtv. a vallás önkényes meghatározásával (6. § (1) bekezdés), illetve azzal, hogy objektív indok nélkül ismeri el egyházként azokat, amelyek a mellékletben fel vannak sorolva (7. § (4) bekezdés), anélkül, hogy azoknak teljesíteniük kellene az egyházként való elismerés feltételeit, míg a többit egyházat megfosztja státuszától (34. § (1) bekezdés), sérti Panaszosnak az Egyezmény 9. cikkében biztosított vallásszabadsághoz való jogát. Mivel a jelenlegi jogszabályi környezetben csak az egyházi forma áll rendelkezésre azok számára, akik kifejezetten vallásos meggyőződésüket kívánják együttesen kifejezésre juttatni, az egyházként való elismerés feltételei pedig, mindenekelőtt a 20 évi egyesületi formában való működés megkövetelése, jelenleg lehetetlenné teszik a vallásszabadsághoz való jog együttes gyakorlását, az Ehtv. rendelkezései sértik Panaszosnak az Egyezmény 9. cikkével összefüggésben a megkülönböztetés tilalmát (14. cikk).

b) Az EJEB ítélkezési gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy a vallásszabadsághoz való jog korlátozására felhasználható, a 9. cikk 2. pontjában található indokok kimerítőek, és azokat megszorítóan, a szükségesség és arányosság követelményével összhangban kel értelmezni (*The Moscow Branch of The Salvation Army v. Russia*, no. 72881/01, ítélet, 2006. október 5., 76-77.). Ebben a tekintetben az EJEB elfogadhatatlannak tartotta, hogy az állam olyan vallási közösségektől tagadja meg az egyházként való elismerést és vonja meg jogállásukat, amelyek, illetve amelyeknek tagjai, korábban nem kerültek összeütközésbe a törvénnyel (*The Moscow Branch of The Salvation Army v. Russia*, no. 72881/01, ítélet, 2006. október 5., 95-96.). Továbbá elfogadhatatlannak tartotta az EJEB azt is, hogy egy nem újonnan alapított vallási közösségnek 20 évet kelljen várnia az egyházként való elismerésre (*Religionsgemeinschaft der Zeugen Jehovas and Others v. Austria*, no. 40825/98, ítélet, 2008. július 31., 92.). Az Ehtv. mindkét szempontból ellentétes az Egyezményt értelmező EJEB-ítéletekkel: törvényesen bejegyzett egyházakat, mint amilyen Panaszos is, foszt meg jogállásuktól tekintet nélkül arra, hogy működésüket jogerős bírósági ítélet mondta volna törvénysértőnek (34. §), illetve az egyházként való elismerés (újra-elismerés) feltételeként 20 éves hazai vagy 100 éves nemzetközi működést követel meg (14. § (2) bekezdés c) pont).

VI. Konklúzió

Mindezekre tekintettel Panaszos kéri a Tisztelt Alkotmánybíróságtól az Ehtv. 6. § (1) bekezdésének, 7.§ (1) bekezdésének, 14-15. §-ának és 34. § (1) bekezdésének, valamint az Ehtv. Mellékletének hatályba lépésük idejére visszamenő hatályú megsemmisítését, és Panaszos eredeti jogállásának visszaállítását.

Budapest, 2012. március 15.

Tisztelettel,

Panaszos,
képv.:

Mellékletek:

F/1. ügyvédi meghatalmazás

F/2. bejegyzésről szóló végzés